

Opinia prawna Rzecznika Praw Doktoranta KRD w przedmiocie momentu utraty statusu doktoranta

I. Przedmiot opinii

Przedmiotem opinii jest interpretacja art. 204 ust. 1 PSWiN w zw. z art. 209 ust. 8 PSWiN oraz udzielenie odpowiedzi na pytanie:

1. Czy osoba, która złożyła rozprawę doktorską w terminie wcześniejszym niż termin ukończenia kształcenia przewidziany w programie kształcenia oraz na podstawie art. 209 ust. 8 PSWiN otrzymuje stypendium doktoranckie do dnia, w którym upływa termin ukończenia kształcenia, jednak nie dłużej niż przez 6 miesięcy, jednakże przez okres nie dłuższy niż 4 lata, zachowuje status doktoranta?

II. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm. – dalej jako: PSWiN);
2. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1672);
3. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1230 z późn. zm. – dalej jako: ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych).

III. Analiza prawna

Stosownie do art. 204 ust. 1 PSWiN - kształcenie doktoranta kończy się złożeniem rozprawy doktorskiej wraz z pozytywną opinią promotora lub promotorów. Przepis w obecnym brzmieniu wszedł w życie z dniem 1 października 2023 r. na mocy ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1672). We wcześniejszym stanie prawnym nie było ustawowej regulacji, która obligowałaby to dołączenia pozytywnej opinii promotora lub promotorów.

Stwierdzić należy, że w momencie złożenia rozprawy doktorskiej wraz z pozytywną opinią promotora lub promotorów dana osoba traci status doktoranta. Nie jest ona więc uprawniona do korzystania z ulg, zniżek, posługiwania się legitymacją doktoranta. Nie posiada również innych uprawnień przynależnych przedstawicielom tej grupy społeczności akademickiej.

Zgodnie z art. 209 ust. 8 PSWiN - Doktorant, który złożył rozprawę doktorską w terminie wcześniejszym niż termin ukończenia kształcenia przewidziany w programie kształcenia, otrzymuje stypendium doktoranckie do dnia, w którym upływa termin ukończenia kształcenia,

jednak nie dłużej niż przez 6 miesięcy. Łączny okres otrzymywania stypendium doktoranckiego w szkołach doktorskich nie może przekroczyć 4 lat. W ocenie Rzecznika Praw Doktoranta KRD także w przypadku złożenia rozprawy doktorskiej w terminie wcześniejszym niż termin ukończenia kształcenia przewidziany w programie kształcenia następuje utrata statusu doktoranta. Jednocześnie w takim przypadku art. 209 ust. 8 PSWiN uznać należy jako *lex specialis* w stosunku do art. 209 ust. PSWiN traktujący o tym, że do otrzymywania stypendium doktoranckiego konieczne jest posiadanie statusu doktoranta. Otrzymywane w tym trybie stypendium doktoranckie nie stanowi podstawy składek na ubezpieczenie społeczne, gdyż pobierane jest przez osobę nieposiadającą statusu doktoranta (M. Dokowicz, w: J. Woźnicki (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, Warszawa 2019, LEX, art. 209). Przepis art. 6 ust. 1 pkt 7b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wymienia dwa obligatoryjne warunki obowiązkowego podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym. Jest to: 1) otrzymywanie stypendium doktoranckiego oraz 2) posiadanie statusu doktoranta.

IV. Wnioski

1. Kształcenie doktoranta kończy się złożeniem rozprawy doktorskiej wraz z pozytywną opinią promotora lub promotorów.
2. W momencie złożenia rozprawy doktorskiej wraz z pozytywną opinią promotora lub promotorów dana osoba traci status doktoranta. Ma to miejsce również w przypadku złożenia rozprawy doktorskiej w terminie wcześniejszym niż termin ukończenia kształcenia przewidziany w programie kształcenia.
3. Otrzymywane w trybie art. 209 ust. 8 PSWiN stypendium doktoranckie nie stanowi podstawy składek na ubezpieczenie społeczne, gdyż pobierane jest przez osobę nieposiadającą statusu doktoranta

Niniejsza opinia posiada walor doradczo-informacyjny, nie ma natomiast charakteru wiążącej wykładni prawa. Opinie Rzecznika Praw Doktoranta KRD wydawane są w granicach kompetencji przyznanych przez właściwe przepisy prawa, na podstawie stanu faktycznego, dokumentów przedstawionych przez Zgłaszających oraz faktów powszechnie znanych.

*r.pr. Wojciech Kielbasiński
Rzecznik Praw Doktoranta KRD*